

MILJÖRÄTTSLIGA REFLEKTIONER

Miljörättsdagen den 4 november 2020

Jan Darpö

Juridicum/Uppsala universitet

Miljörättsdagen 2020...

- **Intro...**
- **Nyheter från Miljödepartementet...**
 - A.** 1. Strandskydd – 2. Cirkulär ekonomi –
3. Girjas
- **KLIMAT med Johan K o gäster...**
 - B.** 1. Artskydd – 2. PBL-praxis – 3. 2 kap MB
 - C.** 1. Klimatprocess – 2. MÖD-praxis –
3. Gruvor o säkerheter

Utblick: USA

- **Presidentvalet...**
- **Juliana case:** Court of Appeal (9C) 2-1, begär att målet prövas åter i plenum...
- **Energy Dominance:** Lämna **Paris**, avreglering av olje- och kolbaserad produktion, fordonsutsläpp – det går **långsamt**, o **delstaterna** gör tvärsemot...
- **Mindre PP:** Blockerar **inspel**, minska **info** till allmänheten, upphöra **samarbete** med expertmyndigheter...

Utblick: Kina - Australien

- Diskussion om **miljörättigheter** i Civil Code/Konstitutionen...
- Diskussion om **miljökrav i BRI...**

- Miljödomstolen/NSW nej till **kolgruvor** i Rocky Hill (feb-19) → regeringen lanserar “**clean coal**” (CCS) → **solenergin** kommer starkt...
- **The Jukka Gorge event (maj-20)**: Bolaget Rio Tinto spränger en grotta med 46 000 år gamla lämningar av ursprungsbefolkningen i enlighet med gruvtillstånd (lagen från 1972)...

EU - Allmänt

von der Leyen-kommissionen efter ett år:

- **Den gröna given: Handlingsplan** för att främja ett effektivt utnyttjande av resurser, bl.a:
- **Strategin för biologisk mångfald:** För att åtgärda de viktigaste orsakerna till förlust av biologisk mångfald...
- **Aktionsplanen för cirkulär ekonomi: Handlingsplan** för produkternas hela livscykel...
- **C/32: Art 263 FEUF** o Plaumann → 1367/2006, Compliance Committee; **KOM: EU-systemet**, förvaltningsåtgärder med **allmän räckvidd** som **”strider mot miljölagstiftningen”**, dock **INTE** åtgärder utan **bindande o extern effekt** eller **actio popularis**; **oklart om ”scope of review”**...

EU-domstolen

- **C-261/18 Kom ./. IE (2019):** Derrybrien Wind Farm o MKB, art 260: 5 M€ + 15 000€/dag...
- **C-752/18 Deutsche Umwelthilfe ./. Bayern (2019):** GC om luftkvalitet o sanktioner mot politiker...
- **C-217/19 Kom v FI (2020):** Åländsk vårjakt på ejder; förnuftig användning o litet antal...
- **C-254/19 FoIE (2020):** MKB vid förlängning av tillstånd...

R1: Vindkraft o artskydd

UPPSALA
UNIVERSITET

Hur många fick lov? Och varför fick de andra nobben? - statistik och betraktelser över tillstånd till vindkraft på land och till havs. Faculty of Law/ Uppsala Universitet, Working Paper Series 2020:1 (2020-04-27), kortversion i JP Miljönet 2020-05-13

- **Ansökningar som prövats i sak och antal verk 2014-19: 181 ärenden om 3 864 vindkraftverk, varav 2 891 fick tillstånd (75%)**
- **Avslag: 973 vindkraftverk (25%)**
- **Skäl, andel av anslag: Veto: 427 (11%), Art: 311 (8%), Ren: 116 (3%), För: 93 (2,4%), La: 23 (0,6%), Nä: 3 (-)...**

RI: Vindkraft SE-NO

UPPSALA
UNIVERSITET

Should locals have a say when it's blowing? The influence of municipalities in permit procedures for windpower installations in Sweden and Norway. Nordic Environmental Law Journal 2020:1, pp. 59-79

- **Annan tillståndsprocess; centraliserad, rambeslut, tiden...**
- **Annan "kultur" (friluftslivet, lokalt inflytande, andelskraft)...**
- **Växande lokalt motstånd under senare år...**
- **Var är arterna..?**

Slutsatser om vindkraft

- **Det går bra för vindkraften: STEM 2019; 35-40 TWh i början av 2020-talet, plus outnyttjade tillstånd för 130 parker om 3,000vk motsv. en årsproduktion av 30 TWh...**

SVT 2020-04-06;

<https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/experten-vindkraften-kan-oka-till-50-procent>

Slutsatser om vindkraft, forts.

- **Tillståndssystemet är robust o ”rättssäkert”:** tekniker o jurister, reformatorisk process, EU-rättens genomslag (jfr. Norge)...
- **I avvägningar enligt 2-4 kap. MB ges** vindkraften alltid företräde, men kommunalt veto, artskydd, rennäring o försvaret regleras särskilt...
- **Ändringstillstånden:** Större o högre, ny MKB (hindersbelysningen)...
- **Boxmodellen accepteras ibland: MÖD** 2017:27 \leftrightarrow MÖD 2018-10-02; M 9618-17...

Slutsatser om vindkraft, forts.

- **Artskyddet:** Inget hinder (8-11%), men MKB som hissmusik...
- **Rennäringen:** Ökad tyngd (Girjas mfl.)...
- **Kommunalt veto:** Svårt att mäta, jfr. Norge, STEMs förslag → utredning (M 2020:07)...
- **Försvaret vinner alltid!:** Exemplet Taggen...
- **Förlängningar av igångsättningstiden:** Outnyttjade tillstånd...

- **Förbättringar:** Koncentration, samordning tillstånd o nätkoncessioner, kampanjer...

R2: Skogsbruk o artskydd

- **Ca 300 beslut enl 30 § SVL o 12:6 MB från fyra distrikt...**
- **Regleringen uppdelad, tillsynsansvaret uppdelat...**
- **Oftast beslut om artskydd, under TT = 30 § SVL, över TT = 12:6...**
- **Men också mängder av råd, protokoll, information...**

HFD 2020 ref. 12

**Avverkningsanmälan enligt 14 § SVL, SKS
vägledning om försiktighetsmått, Rädda
skogen → FR → KamR → HFD (SKS klagade)**

*26. Någon skyldighet för Skogsstyrelsen att fatta beslut om tillstånd till avverkning av sådan skog som är aktuell i detta mål finns inte. (...) **Då det inte ur författningsregleringen kan härledas något krav på att vidta en viss åtgärd omfattas inte Skogsstyrelsens ställningstaganden i vägledningen av Århuskonventionens bestämmelser om tillgång till rättslig prövning.***

Nationell rätt, handlingsdirigerande = förvaltningsbeslut, dock inte bindande = inte överklagbart..!

MÖD 2020-10-28; M 13871-19

A-ärende som "lyfts till samråd" enl 12:6 MB, SKS upprättat protokoll med råd, NSF/Sörmland → MMD/Nacka → MÖD (SKS klagade):

- Nämner HFD 2020 ref. 12, 16:13-organisationer har klagorätt enligt praxis, även av s.k. 0-beslut, här artskydd enl 8 § AF:

Skogsstyrelsen har alltså haft en skyldighet att bedöma om det föreligger risk för skada på en fridlyst art och att, under vissa förutsättningar, förelägga om åtgärder. Skogsstyrelsens underlåtenhet att fatta beslut om försiktighetsmått etc. måste, enligt artikel 9.3 i Århuskonventionen, kunna bli föremål för överprövning.

....och slutligen...

TACK FÖR UPPMÄRKSAMHETEN..!

jan.darpo@jur.uu.se

www.jandarpo.se